

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**EDUCATOARE/INSTITUTORI/PROFESORI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR (ÎNVĂȚĂMÂNT
PREȘCOLAR ÎN LIMBA MAGHIARĂ MATERNĂ)**

DISCIPLINA DE EXAMEN:

**LIMBA ȘI LITERATURA ROMANA ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII, LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ
MATERNĂ, METODICA PREDĂRII ACESTORA, PEDAGOGIE PREȘCOLARĂ SI ELEMENTE DE
PSIHOLOGIE A EDUCAȚIEI**

1. Notă de prezentare

Justificarea viziunii curriculare - paradigma educației timpurii

Educația timpurie a fost unul din elementele ce a fost integrat în sistemul reformei realizate în domeniul educației. Unul din cele mai importante repere ale procesului de reformă educațională este reprezentat de adoptarea Legii Educației Naționale 1 /2011, cu modificările și completările ulterioare, care prevede în cadrul sistemului național de învățământ preuniversitar pentru educația timpurie ca fiind formată din nivelul antepreșcolar (0-3 ani) și învățământul preșcolar (3-6 ani).

În anul 2011 au fost adoptate două comunicări ale Comisiei Europene care vizează în mod direct educația timpurie a copiilor. Unul dintre acestea, **Educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine**, Comunicare a Comisiei Europene, Bruxelles, 17.2.2011, COM(2011) 66 final prevede: „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP) constituie soclul principal al succesului învățării de-a lungul vieții, al integrării sociale, al dezvoltării personale și, mai târziu, al capacității de inserție profesională.

Venind în completarea rolului primordial al familiei, educația și îngrijirea copiilor preșcolari au un impact important și durabil imposibil de realizat prin măsuri ulterioare. Primele experiențe ale copiilor stau la baza întregii lor formări ulterioare. Dacă se constituie baze solide în primii ani, formarea ulterioară este mai eficientă și mai susceptibilă de a se desfășura pe tot parcursul vieții, reducând riscul abandonării timpurii a studiilor, sporind echitatea școlarității și reducând costurile suportate de societate din motive de risipă de talente și cheltuielile publice în domeniul social, al sănătății și chiar judiciar.

Cel de-al doilea document, **Concluziile Consiliului privind educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine**, (2011/C 175/03), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 15.6.2011 prevede la rândul său: „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP) de înaltă calitate (9) oferă o gamă largă de avantaje pe termen scurt și lung atât pentru persoane, cât și pentru societate în general. Completând rolul central al familiei, EICP constituie soclul principal al dobândirii limbajului, al succesului învățării pe tot parcursul vieții, al integrării sociale, al dezvoltării personale și al capacității de inserție profesională.

Definirea profesiei de educatoare. Raportare la standardul ocupațional – educatoare / institutor / profesor pentru învățământul preșcolar

Educatoarea “instruiește și educă prin joc, pentru sprijinirea și promovarea dezvoltării copiilor de vârstă preșcolară, urmărind obiective cognitive și de limbaj, psiho-motorii, de educare a afectivității, ale educației estetice și ale educației pentru societate” iar misiunea ocupației este “de a permite fiecărui copil să-și urmeze drumul său personal de evoluție, oferindu-i suport pentru integrarea în viața socială și activitatea școlară”.

Definirea competenței profesionale și a competenței didactice

Competență profesională: “Ansamblul de competențe specializate, care reprezintă standardul acceptabil pentru exercitarea unei profesii. Fiecare profesie solicită, pe lângă anumite competențe generale (intelectuale, civice, etice, comunicative, etc.) și competențe specifice activității în domeniu.”¹

Competență didactică: “Capacitatea unei persoane de a exercita atribuțiile specifice profesiei didactice; capacitatea unui educator de a se pronunța asupra unei probleme pedagogice, pe temeiul cunoașterii aprofundate a legităților și determinările fenomenelor educative; nivel de performanță la care urmează să fie realizate de către un educator sarcinile de muncă specifice profesiei didactice”²

2. Competențele profesionale³ ale cadrului didactic debutant (educatoare/institutor/profesor pentru învățământul preșcolar)

1.1. Proiectarea activităților educaționale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște, decodifică, identifică elemente de curriculum (modele de proiectare curriculară, tipologia activităților și strategiilor didactice etc.) în activitatea instructiv-educativă în	- Identifică nevoile de învățare ale preșcolarilor și stabilește obiective educaționale informative și formative în funcție de particularitățile de grup	- Își asumă modul de organizare a unui demers didactic

¹Ștefan, M. (2006). *Lexicon pedagogic*. București: Aramis., p. 58.

² Noveanu, E., Potolea, D. et. al. (2007). *Științele educației: dicționar enciclopedic*: București: Sigma., p.183.

³ Kitul mentorului de inserție profesională, Proiect POSDRU De la debut la succes, ID 36525, București, 2013

grădinița de copii - Utilizează un limbaj psihopedagogic științific.	și individuale	
---	----------------	--

1.2. Conducerea și monitorizarea procesului de instruire

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște în mod elementar modul de organizare și conducere a activităților instructiv-educative.	- Asigură adecvarea strategiilor de instruire la caracteristicile individuale și de grup ale preșcolarilor.	- Se adaptează flexibil la condițiile curriculare concrete.

2.3. Evaluarea activităților educaționale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște funcțiile evaluării precum și unele metode și instrumente de evaluare specifice învățământului preșcolar.	- Elaborează probe și instrumente de evaluare simple.	- Manifestă disponibilitate de îmbunătățire a instrumentarului de evaluare folosit.

2.4. Integrarea și utilizarea TIC în educație

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște terminologia specifică TIC și înțelege rolul interacțiunii dintre preșcolar – computer	- Identifică unele activități sau secvențe de activitate care pot fi realizate cu ajutorul TIC	- Proiectează, în condiții de autonomie restrânsă, unele secvențe de învățare care presupun utilizarea TIC

2.5. Cunoașterea, consilierea și tratarea diferențiată a preșcolarilor

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele metode și tehnici de consiliere și tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Reflectează asupra consecințelor ce decurg din aplicarea diferitelor metode și tehnici de consiliere și de tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Manifestă deschidere pentru a experimenta noi metode și tehnici de cunoaștere și consiliere a preșcolarilor

2.6. Managementul grupei de preșcolari

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște diferite teorii cu privire la asigurarea managementului grupei de preșcolari	- Creează un mediu ambiant plăcut pentru grupa de preșcolari care i-a fost încredințată - Antrenează copiii în organizarea sălii și a mediului curricular	- Este dispus să accepte sfaturi pentru mai buna organizare a mediului de învățare și a grupei de preșcolari

2.7. Dezvoltarea instituțională a unității de învățământ preșcolar și dezvoltarea de parteneriate grădiniță - comunitate

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele instituții din comunitatea locală care se află în legătură cu unitatea de învățământ preșcolar	- Realizează un schimb minimal de informații, prin diferite canale de comunicare, cu diferiți parteneri educaționali	- Se implică în stabilirea unor legături între grădiniță și comunitatea locală

2.8. Managementul carierei și al dezvoltării personale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște și înțelege cu obiectivitate nivelul propriei pregătiri profesionale	- Își elaborează proiecte de dezvoltare personală și profesională	- Manifestă o conduită (auto)reflexivă asupra activităților profesionale și personale

2.9. Cercetare educațională aplicativă

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele modele de elaborare a design-ului unei cercetări educaționale	- Elaborează micro-proiecte de cercetare educațională în condiții de asistență și consiliere metodologică	- Manifestă o atitudine favorabilă față de cercetarea educațională

3. Discipline de examen și formula de examinare:

- Limba și literatura română și universală pentru copii – **scris**;
- Limba și literatura maghiară maternă - **scris**;
- Metodica predării activităților instructiv-educative în grădinița de copii – **scris**;
- Pedagogie preșcolară și elemente de psihologia educației – **scris**;
- Proba practică (**inspecțiile la clasă**).

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

A. Limba română

1. LIMBĂ ȘI STIL

- Limbă și limbaj
- Limbă literară, limbă populară, limbă standard
- Stilul individual și stilurile funcționale

2. FONETICĂ ȘI FONOLOGIE

- Sunetele limbii române
- Clasificarea vocalelor și consoanelor limbii române. Semivocale
- Corespondența dintre litere și sunete
- Segmentul vocalic: diftongul, triftongul, hiatul
- Silaba. Ortografia și despărțirea cuvintelor în silabe
- Accentul și intonația. Reguli de folosire corectă a accentului în limba română

3. PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

- Norme ortografice și norme ortoepice
- Semnele de punctuație și de ortografie
- Scrierea cu majusculă. Abrevierile

4. LEXICOLOGIE

- Vocabularul – totalitate a cuvintelor limbii române
- Organizarea vocabularului: vocabular activ – vocabular pasiv. Vocabular literar – vocabular neliterar.
- Cuvântul – unitate de bază a vocabularului
- Sensul cuvintelor: sensul propriu și sensul figurat
- Relații semantice între cuvinte: sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie
- Structura morfologică a cuvântului
- Îmbogățirea vocabularului: mijloace interne, mijloace externe
- Expresii și locuțiuni

5. MORFOLOGIE

- Părțile de vorbire flexibile (Clasificare. Funcții sintactice): substantivul, articolul, pronumele, adjectivul, numeralul, verbul
- Părțile de vorbire neflexibile (Clasificare. Funcții sintactice): adverbul, conjuncția, prepoziția, interjecția

6. SINTAXA

- Enunțul (tipuri de propoziții)

A. Sintaxa propoziției:

- Părți principale de propoziție: subiectul, predicatul
Probleme de acord
- Părți secundare de propoziție: atributul, complementul

B. Sintaxa frazei:

- Propoziția și felul propozițiilor
- Fraza
- Raporturile sintactice în frază: de interdependență, de coordonare și de subordonare
- Tipuri de subordonate în frază: subiectivă, predicativă, atributivă, completivă, circumstanțială.

Bibliografie

1. Academia Română – *Gramatica de bază a limbii române* - Editura: Univers Enciclopedic Gold, București, 2010
2. Academia Română – *Gramatica limbii române*, vol. I – *Cuvântul*, vol.II – *Enunțul*, București, Ed. Academia Română, 2005
3. Angela Bidu-Vrâncianu, Narcisa Forăscu – *Limba română contemporană. Lexicul*, Editura Humanitas Educațional, București, 2005
4. Forăscu, Narcisa (coord.), Popescu, Mihaela, *Dificultăți gramaticale ale limbii române*, Editura Universității din București, 2001
5. *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005
6. Gabriela Pană-Dindelegan (coord.), *Dinamica limbii române actuale. Aspecte gramaticale și discursive*, Editura Academiei Române, 2009
7. Gheorghe, Mihaela – *Limba română. Probleme teoretice și aplicații*, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2009
8. Guțu Romalo, Valeria, *Corectitudine și greșală. Limba română de azi*, Editura Humanitas Educațional, București, 2000
9. Manualele de *Limba română*, cl.a IX-a, a X-a, a XI-a, a XII-a pentru Școlile Normale (ultima ediție).

B. Literatura română și universală pentru copii

Tematică științifică

1. CONCEPTUL DE LITERATURĂ PENTRU COPII

Definiții. Caracteristici. Opere fundamentale ale literaturii pentru copii

2. SPECII LITERARE ACCESIBILE ȘI VALORILE FORMATIVE ALE ACESTORA

Principalele genuri și specii literare, accesibile școlarilor mici

1. Creația populară

- Colinde
- Proverbe, zicători, ghicitori
- Folclorul copiilor (cântece formulă, recitative, numărători)
- Basme populare, prelucrate de Petre Ispirescu: *Greuceanu*, *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, *Prâslea cel voinic și merele de aur*

2. Creația cultă

a. Genul liric:

- **Poezia despre copilărie:** George Coșbuc – *Iarna pe uliță*
- **Poezia despre natură și viețuitoare:** Mihai Eminescu – *Revedere*, *Somnoroase păsărele*; Elena Farago – *Cățelușul știop*, *Gândăcelul*; *Gospodina*

b. Genul epic:

- **Fabula:** Tudor Arghezi – *Zdreanță*, *Tâlharul pedepsit*; Jean de La Fontaine – *Greierele și furnica*;
- **Schița și povestirea:** Emil Gârleanu – *Fricosul*, *Căprioara*; Ioan Alexandru Brătescu-Voinești – *Puiul*; Ion Creangă – *Ursul păcălit de vulpe*; Octav Pancu Iași – *Iedul cu trei capre*; I.L.Caragiale – *D-l. Goe...*, *Vizită*; Barbu Ștefănescu-Delavrancea – *Bunicul*, *Bunica*; Mihail Sadoveanu – *Dumbrava minunată*;
- **Legenda:** Călin Gruia – *Povestea florii-soarelui*; Dimitrie Bolintineanu – *Muma lui Ștefan cel Mare*.
- **Balada:** George Topârceanu – *Balada unui greier mic*;
- **Basmul:** Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*;
- **Povești:** Ion Creangă – *Fata babei și fata moșneagului*, *Punguța cu doi bani*, *Capra cu trei iezi*; Hans Christian Andersen – *Rățușca cea urâtă*; Frații Grimm – *Albă-ca-Zăpada*; Charles Perault – *Scufița Roșie*.
- **Romanul pentru copii și despre copii:** Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*, Carlo Collodi – *Pinocchio*;

Bibliografie

1. Cândroveanu, Hristu (1988) *Literatura română pentru copii*, Editura Albatros, București
2. Goia, Vistian (2003) *Literatura pentru copii și tineret, pentru institutori, învățători și educatoare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
3. Gurtavenco, M.; Ioani, L.; Norel, M.; Sasu A.E.; Șindrilaru, Fl.; Vițalariu, D. M. (2008) *77 de lecturi ale copilăriei. Lecturi particulare pentru clasele V-VI*, Ediția a III-a, Editura Paralela 45, Pitești
4. Negrilă, Iulian (1996). *Literatura pentru copii*. Arad, Editura Multimedia
5. Norel, M., (2014), *Literatură română și literatură pentru copii*, (note de curs), Universitatea „Transilvania”, Brașov.
6. Stoica, C., Vasilescu, E. (1996) *Literatura pentru copii* (Manual pentru Școlile Normale - cls. a XII-a), București: E.D.P.
7. Costea, O., Mitu, F., Stoica, C., Toma-Damșa, M., Vasilescu, E., Vlăduț, A. (1996) *Literatura pentru copii* (Manual pentru Școlile Normale – cls. a XIII-a), București: E.D.P.
8. Operele menționate în capitolul *Tematică*

Tartalmak

A. Magyar nyelv

1. Hangtani és jelentéstani ismeretek: A szójelentés. Hangalak és jelentés viszonya (egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak). Magánhangzók, mássalhangzók, magánhangzótörvények, mássalhangzótörvények. A szótag, szótagolás és elválasztás.
2. A magyar helyesírás alapelvei
3. Szóalaktani ismeretek: A szótó és toldalékok. A toldalékok fajtái és funkciójuk.
4. Szófajtan ismeretek: Alapszófajok, viszonszó és mondatok
5. Mondattani ismeretek: Az egyszerű mondat. A mondatok kommunikációs funkciója (információközlő, érzelmkifejező, felszólító, kérdő mondatok).
6. Szövegtani ismeretek: A szöveg jellemzői. Szövegtípusok (ismeretközlő szövegek, irodalmi szövegek, publicisztikai szövegek, funkcionális szövegek).

B. Magyar irodalom és gyermekirodalom

1. Irodalomelméleti alapfogalmak adekvát alkalmazása

- A gyermekirodalom lírai műfajai. Lírai én, a vers témája, hangneme, vershelyzet, a vers szerkezete, az irodalmi kódok és formák szövegszerveződésben betöltött szerepe (műfajok, verstani alapismeretek, hasonlat, szóképek, retorikai alakzatok)
- A gyermekirodalom epikai műfajai. Narrációs eljárások: történetalakítás, tér- és időszerkezet, időkezelés, cselekményvezetés, hősteremtés, elbeszélő, elbeszélői és szereplői szövegek (párbeszéd, monológ, leírás, elbeszélés)

2. A gyermekirodalom lírai műfajai

- A gyermekvers jellemzői
- A népi gyermeklír (mondókák, játékversek)
- A gyermeklír korszakai:
  19. század (pl. Arany János, Gyulai Pál, Móricz Zsigmond, Petőfi Sándor gyermekversei)
  20. század (pl. Áprily Lajos, József Attila, Kosztolányi Dezső, Szabó Lőrinc gyermekversei)
  21. század (pl. Fekete Vince, Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Lackfi János, László Noémi, Nemes Nagy Ágnes, Szabó T. Anna, Szilágyi Domokos, Tamkó Sirató Károly, Tandori Dezső, Tóth Krisztina, Weöres Sándor, Zelk Zoltán gyermekversei)

3. A gyermekirodalom epikai műfajai

- A népköltészet epikai műfajai. A népmese. A népmonda.
- Benedek Elek és Arany László meséi
- A műköltészeti mese (pl. Berg Judit, Döbrentey Ildikó, Dóka Péter, Hervay Gizella, Kányádi Sándor, Lázár Ervin, Máté Angi, Zágonyi Balázs meséi)
- A novella (pl. Móra Ferenc, Móricz Zsigmond novellái)
- A gyermek- és meseregény (pl. Berg Judit, Csukás István, Fekete István, Fodor Sándor, Lázár Ervin, Móra Ferenc, Varró Dániel meseregényei)

Megjegyzés: A zárójelbe tett nevek csak a példa kedvéért soroltattak fel. A műfajhoz tartozó bármely szerző akármelyik műve, vagy művének részlete szerepelhet a tételek között.

Szakerdalom

(Az alábbiakban felsorolt szakerdalmai források egy része elektronikusán is elérhető).

1. Bajzáth Mária: Járom az új váramat, népmesék óvodásoknak 2, Kolibri Kiadó, Budapest, 2014.
2. Bajzáth Mária: Itt vagyok ragyogok, népmesék 0-4 évig, Kolibri Kiadó, Budapest, 2014.
3. Bajzáth Mária: Mesefoglalkozások gyűjteménye 1, Kolibri Kiadó, Budapest, 2015.
4. Balázs Imre József: Kobak könyve, avagy fordított-e a fordított világ? Helikon Kiadó, 1999. 18. sz.
5. Bálint Péter-Bódis Zoltán (szerk.): Változatok a gyermeklírára. Didakt, Debrecen, 2006.
6. Bognár Tas: A magyar gyermekvers. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2001.
7. Bognár Tas: Gyermekpróza. Világ- és magyar irodalom. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004.
8. Eöry Katalin- Mikus Edit- Tóth Mária: Fogd a kezét! Add tovább! Hagyományaink és nyelvi örökségünk óvónőknek, Budapest, 2012.
9. Fóris-Ferenczi Rita (szerk.): Együtt olvasni jó!, Egyetemi Kiadó, Kolozsvár, 2015.
10. Hegedűs Imre János: Benedek Elek. Monográfia. Pallas-Akadémia Kiadó, Csíkszereda, 2006.
11. Komáromi Gabriella: Gyermekirodalom. Helikon Kiadó, 2001.
12. Trencsényi László: Gyermekirodalom A-tól Z-ig. Fapadoskönyv.hu., 2013.
13. Végh Balázs Béla: A gyermekirodalom változatai. Korunk Komp-Press, 2007.
14. Végh Balázs Béla: Kalandozások a gyermekirodalomban. Savaria University Press, Szombathely, 2011.
15. *Hét aranyalma. Módszertani gyűjtemény óvodapedagógusoknak, Budapest, 2012.

AZ ÓVODAI OKTATÓ-NEVELŐ TEVÉKENYSÉGEK MÓDSZERTANA ÉS A NYELV ÉS KOMMUNIKÁCIÓ TAPASZTALATI TERÜLET MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI

Tematika

1. AZ ÓVODAI TANTERV

- Az óvodáskor fejlesztési területei
- Az óvodai tanterv szerkezete és tartalma
- Az óvodai tanterv alkalmazásának módszertana/ megvalósításának módozatai. Az óvodai tevékenységek módszertani kérdései
  - ✓ napi tevékenységi program
  - ✓ a tapasztalati területek szerinti tevékenységek
  - ✓ a szabadon választott tevékenységek, játékok
  - ✓ a személyes fejlődést célzó tevékenységek (rutinok, átmenetek, opcionális tevékenységek, délutáni tevékenységek)

2. AZ ÓVODAI TEVÉKENYSÉGEK TERVEZÉSE

- A játék, mint fő tanulási forma
- Az óvodai tevékenységek tervezésének kérdései: szerkezet és tartalom (az éves tervezés, tematikus (6 nagy integrált témakör köré) és/vagy projekt tervezés, heti tervezés, a napi tevékenységek tervezése)
- A tapasztalati területek szerinti követelmények (általános követelmények, részletes követelmények)
- A tapasztalati területek sajátos tartalmai és beillesztésük az óvodai tervezés különböző szintjeibe
- Az óvodai tevékenységek típusai és azok megtervezésének kérdései
- Az óvodai projekt fogalma, illeszkedése az óvodai tanterv koncepciójába
- Az óvodai tevékenységek tartalmainak elrendezési lehetőségei tantervelméleti megközelítésben (tantárgyi, interdiszciplináris szemlélet, integrálás)
- Integrálási lehetőségek az óvodai tervezésben

3. AZ ÓVODAI TANTERV MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI

- A tanulási tevékenységek megvalósításának módozatai: képolvasás, az óvónő meséje, didaktikai játék, irodalmi felolvasás, szabad mesélés, megbeszélés, verstanítás, dramatizálás stb.
- A tanulási tevékenységek típusai és didaktikai mozzanatai
- A szabad tevékenységek szervezési és megvalósítási formái. A tevékenységi központok.
- A személyes fejlődést célzó tevékenységek (rutinok/szokások, átmenetek/áthajlások, opcionális tevékenységek, délutáni tevékenységek)
- Az óvodai tevékenységek megvalósításának hagyományos és korszerű módszerei
- Az óvodai tanulási tevékenységek sajátos eszközei
- Az óvodai integrált tevékenységek szervezése és megvalósítása
- Az óvodai játék módszertani kérdései (a didaktikai játék fogalma, jellemzői, osztályozása, az óvodai játéktípusok, a játék tanításának menete, a játék szervezése, az óvodai játék eszköztára)
- Az értékelés sajátosságai az óvodában (az értékelés típusai, formái, módszerei)

4. AZ ÓVODAI CSOPORT SZERVEZÉSE

- Az óvodai csoport általános jellemzése (a csoport fogalma, a csoport jellemzői, a csoportdinamika kérdései, az óvodai csoport mint szervezett csoport)
- A nevelési környezet kialakításának pszicho-pedagógiai aspektusai/szemponjtjai
- Extracurriculáris tevékenységek, projektek
- Az óvoda és a család együttműködésének kérdései
- Kapcsolattartás a helyi közösséggel, helyi szervezetekkel

5. AZ ANYANYELV TANTÁRGYPEDAGÓGIÁJA

a.) A szóbeli kommunikációs kompetencia fejlesztése

- Az anyanyelvi nevelés Óvodai Tantervben megfogalmazott fejlesztési követelményei, részletes követelményei.
- A gyermeknyelv fejlődésének szakaszai. Az óvodás korú gyermek beszédfejlődési folyamatának főbb sajátosságai.
- Beszédfértési és kommunikációs kompetencia fejlesztése. Fonológiai jelenségek felismerése (a beszédhangok hallása, felismerése, elkülönítése), a rövid és a hosszú beszédhangok tudatos megkülönböztetése. Hallásfejlesztés, fonémahallás, mondatfonetikai eszközök használata. Szókincsgyarapítás. Mondat- és szövegalkotást fejlesztő anyanyelvi játékok.
- Kommunikációs kompetencia fejlesztése. Kommunikációs kompetenciát fejlesztő gyakorlatok, nyelvi játékok, beszédművelési gyakorlatok.
- A kommunikációs képességeket fejlesztő tevékenységek: képolvasás, beszélgetés, oktató vagy didaktikai játék.
- Szintaktikai és szemantikai jelenségek felismerése változatos témájú szóbeli szövegekben.

- Az anyanyelvi tapasztalatszerzés képességének, a nyelvi megformálásra való érzékenységnek a fejlesztése: fonológiai, szóra vonatkozó, szintaktikai, pragmatikai tudatosság fejlesztése.
- Az óvodai irodalmi nevelés: A gyermek és irodalom kapcsolata. Az életkori sajátosságoknak megfelelő irodalmi alkotások kiválasztása.
- A mesehallgatás/tanítás körülményeinek megteremtése, módszerei, eljárásai, eszközei, a tevékenység didaktikai mozzanatai.
- A vershallgatás/tanítás körülményeinek megteremtése, módszerei, eljárásai, eszközei, a tevékenység didaktikai mozzanatai.

b.) Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés módszerei

- Hagyományos (valójában didaktikai) módszerek: bemutatás, magyarázat, beszélgetés, szemléltetés, gyakorlás, projekt.
- Korszerű módszerek. A kooperatív módszerek. Reformpedagógiai és alternatív módszerek az óvodai anyanyelvi nevelésben.
- Az irodalmi tevékenység tartalmához szorosan kapcsolódó módszerek: mesealkotás (mesemondás), drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, mesealkotás.
- A képekhez kapcsolódó anyanyelvi nevelési módszerek (képeskönyv képeinek nézegetése, a képolvasás, hiányos rajz kiegészítése).
- Projekt módszer az óvodai anyanyelvi nevelésben.
- A játék, mint a nyelvi-kommunikációs fejlesztés sokszínű lehetősége.

c.) Az óvodai nevelési folyamat tervezése

- Az óvodai tanterv teljesítményközpontú, szerkezeti elemei: a követelmények (általános és részletes követelmények), magartatási modellek és a tartalomjavaslatok. Az egyéni tervezés formái: éves terv, projekt tervezés, heti tematikus terv (meghatározott témakörrel), napi: integrált tevékenységi terv vagy önálló tevékenységi terv. Az óvodai opcionális tevékenységek tervezése.
- Az interdiszciplinaritás és integrált nevelés elve az óvodai anyanyelvi nevelésben.
- Integrált/Komplex óvodai tevékenységek tervezése és szervezése.
- Tanulási tevékenységek az óvodában. Tapasztalati területek szerinti tanulási tevékenységek. Szabad tevékenységek. Személyes fejlődést célzó tevékenységek.
- Tartalom és módszer összefüggése. A módszerválasztást meghatározó tényezők.
- Szervezési módok és munkaformák a kommunikációs képességek fejlesztésében. A frontális munka, az egyéni, páros és csoportmunka.
- Az óvodások önálló tanulása. Motiválás. A kognitív önszabályozó stratégia. Differenciálás és individualizálás.
- Az értékelés funkciói és folyamata az anyanyelvoktatásban. Diagnosztikus, formatív, fejlesztő és szummatív értékelés. Értékelési stratégiák, eljárások és módszerek.

Szakirodalom

Az óvodai oktató-nevelő tevékenységek módszertana

1. B. Méhes Vera (1982): Az óvónő és az óvodai játék. Budapest, Tankönyvkiadó.
2. Balázs Szűcs Judit – Szaitz Gregorits Anna (1998): Szabadon, játékosan, örömmel. A komplex foglalkoztatás kézikönyve, Szort BT Kiadó, Budapest
3. Barabási Tünde (2011): Óvodába lépéstől iskolakezdésig. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, Kolozsvár.
4. Demény Piroska (2009): Anyanyelvi nevelés az óvodában és elemi osztályokban. Gloria Kiadó, Kolozsvár.
5. Fóris-Ferenczi Rita (2007): A tervezéstől az értékelésig. Tanterv – és értékelésméltet. Ábel Kiadó, Kolozsvár.
6. Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L.-L. (2009). Educația timpurie: ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar. Pitești: Paralela 45
7. Glava, A., Tătaru, L., Chiș, O. (2014). Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar. Pitești: Diamant
8. Görögné Bocskai Éva – Lévai Antalné (1998), Tölliné Kuttor Márta – Töviskei Antalné: A projektrendszer alkalmazási lehetőségei az óvodai gyakorlatban. Hajdúböszörmény.
9. Hortobágyi Katalin, (2002): Projekt kézikönyv. Iskolafejlesztési Alapítvány.
10. Kádár Annamária–Bodoni Ágnes (2010): Az óvodás és kisiskoláskor játéka elméleti és módszertani megközelítésben. Ábel Kiadó, Kolozsvár.
11. Körmöci Katalin (2004): Projekt módszer az óvodában, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
12. Kósáné Ormai Vera (2001): A mi óvodánk. Nevelésszociológiai módszerek az óvodában. Okker Kiadó, Budapest.
13. Kovács György-Bakosi Éva (2005): Játék az óvodában. Debrecen, Didakt Kiadó.
14. Mățasaru, M., Chiriloie, M., Nedelcu, C., Pricoia, V., Mățasaru, L. (2008). Proiectarea didactică în învățământul preșcolar. Rovimed Publishers.
15. Necula, G., Manolache, A., Mocanu, S., et. Al. (2009). Metodica activităților instructiv-educative în grădinița de copii. Craiova: „Gheorghe-Cărtu Alexandru”.
16. Păun, E., Iucu, R. (coord.) (2002). Educația preșcolară în România. Iași: Polirom.
17. Popescu, Eugenia (szerk): Óvodai pedagógia. Didaktika. Tankönyv az óvónő-és tanítóképzők XI. osztálya számára, óvónő szakosoknak. EDP, Bucuresti.

16. Preda, V., Breben, S., Gongea, E., Mitulescu, V. (2009). *Învățarea bazată pe proiecte. Auxiliar didactic pentru aplicarea noului curriculum.* Craiova: Arves.
17. Stark Gabriella (2010): *Óvodapedagógia és játékmódszertan.* Státus Kiadó, Csíkszereda.
18. Stark Gabriella (2011): *Óvodai tevékenységek módszertana.* Ábel Kiadó, Kolozsvár.
19. Szabó-Thalmeiner Noémi (2012): *Gyakorlatközelben: Az iskola-előkészítés fortélyai.* Ábel Kiadó, Kolozsvár.
20. Zilahy Józsefné (1996): *Óvodai nevelés játékkal, mesével.* Budapest, Eötvös József Könyvkiadó.
- ***Óvodai tanterv. Curriculum pentru educația timpurie a copiilor cu vârsta cuprinsă între naștere și 6/7 ani. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. (2008)
- ***A születéstől 7 éves korig történő korai fejlesztés viszonyítási alapja (Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani, OMECTS nr. 3851/17.05.2010)
- ***Módszertani levél: Az óvodai értékelésről. Scrisoare metodică: Despre evaluarea în învățământul preșcolar. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. (2007)
- ***Módszertani levél: Az oktatási tér megszervezésétől a minőségi oktatásig. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. (2004)

Nyelv és kommunikáció tapasztalati terület módszertani kérdései

(Az alábbiakban felsorolt szakirodalmi források egy része elektronikusan is elérhető).

1. Barabási Tünde – Demény Piroska – Stark Gabriella: *Gyakorlatközelben. A projekt módszer óvodai alkalmazása,* Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2012.
2. Barabási Tünde – Stark Gabriella: *Óvodamódszertani alapismeretek,* Kolozsvári Egyetemi Kiadó, Kolozsvár, 2015.
3. Bárdos Jenő: *A nyelvpedagógia fejlődése és tudatosulása.* In. *Nyelvpedagógiai kalandozások.* Iskolakultúra, Pécs, 2004.
4. Czimer Györgyi–Balogh László: *Az irodalmi alkotótevékenység fejlesztése.* Génius Könyvek, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, 2010.
5. Dankó Ervinné: *Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában,* Okker Kiadó, Budapest.
6. Deliné Dr. Frater Katalin: *A differenciáló pedagógia alapjai, sajátosságai az óvodai nevelésben,* Alkotó Műhely, Hajdúböszörmény, 2010.
7. Falus Iván: *Az oktatás stratégiái és módszerei.* In. *Uő (szerk.): Didaktika.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.
8. Fóris-Ferenczi Rita: *Anyanyelv-pedagógia. Kísérlet az elmélet(ek) és a gyakorlat egybehangelésére.* Erdélyi Tankönyvtanács. 2006.
9. Fóris-Ferenczi Rita, Orbán Gyöngyi et. al.: *Beszélgetőkönyv a megértő irodalomoktatásról.* T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2003.
10. Füzfa Balázs (szerk.): *Élményközpontú irodalomtanítás. A megértés felé.* Pont Kiadó, Budapest, 2003.
11. Füzfa Balázs (szerk.): *Élményközpontú irodalomtanítás. Irodalomtankönyv ma.* Pont Kiadó, Budapest, 2002.
12. Gonda Judit: *Kerek-Világ. Játékos óvodai projektek az átlagostól eltérő készség-és képességszint megismeréséhez,* Budapest, 2012
13. Kádár Annamária: *Az érzelmi intelligencia fejlődése és fejlesztésének lehetőségei óvodás- és kisiskolás korban,* Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2012.
14. Kádár Annamária: *Mesepszichológia,* Kulcslyuk Kiadó, 2012.
15. Kovács György – Bakosi Éva: *Óvodapedagógia. Játékos tanulás az óvodában,* Debrecen, 2005.
16. Kovácsné Bakosi Éva: *A játékos képesség, minta kisgyermekkel foglalkozók kulcskompetenciája,* Alkotó Műhely, Hajdúböszörmény, 2008.
17. Lénárd Sándor–Rapos Nóra: *Fejlesztő értékelés.* Gondolat Kiadó, Budapest, 2009.
18. Nagy Jenőné: *Tehetségígéretek gondozásának elmélete és gyakorlata. Módszertani könyv óvodapedagógusoknak,* Szolnok, 2012.
19. M. Nádasi Mária: *Az oktatás szervezési módjai és munkaformái.* In.: Falus Iván (szerk.): *Didaktika.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998. 368-389 o
20. M. Nádasi Mária: *A projektoktatás elmélete és gyakorlata.* Génius Könyvek. 2010.
21. Perlai Rezsőné: *Az óvodáskor fejlesztőjátékai,* Flaccus Kiadó, 2014.
22. Sugárné Kádár Júlia: *Beszéd és kommunikáció az óvodás és kisiskolás korban,* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985.
23. MECI. Curriculum pentru învățământul preșcolar(3/7 ani). București, 2008.

ÓVODAPEDAGÓGIA ÉS NEVELÉSLÉLEKTAN

Tematika

1. **A korai nevelés európai kontextusban**
  - A korai nevelés, mint az élethosszig tartó tanulás feltétele;
  - A korai nevelés fogalma; elméleti alapok;
  - A korai nevelés nemzeti és európai helyzete;
  - A korai nevelés kimeneti követelményei.
2. **A korai nevelés a hazai oktatási rendszerben**

- A korai nevelés helye és szerepe a romániai oktatási rendszerben;
  - A magánoktatás sajátosságai a korai nevelésben;
  - Alternatív oktatási módok a korai nevelésben. Ezek szerepe a romániai korai nevelés modernizálódásában;
  - Átmenet az óvoda és az iskola között.
- 3. A személyiség fejlődésének tényezői, kapcsolatrendszere és uralkodó paradigmák. Nevelhetőség**
- A fejlődés fogalma. A nevelhetőség fogalma;
  - Az öröklődés, mint a személyiségfejlődés belső feltétele;
  - A környezet, mint a személyiségfejlődés kerete;
  - A nevelés, a pszichikus fejlődés alapvető tényezője. Speciális nevelői hatások korai életkorban;
  - A pszichológiai fejlődés megismerésének módszerei és eszközei korai életkorban.
- 4. A személyiség szerkezete és dinamikája korai életkorban**
- A korai fejlesztés területei: A fizikai fejlesztés, az egészség és személyes higiénia területe; Szociális és érzelmi fejlesztés területe; Nyelvi-kommunikációs terület; Kognitív fejlesztés területe; Tanulási képességek területe;
  - A személyiség fejlődésének jellemzői korai életkorban: (énkép, önismeret, erkölcsi magatartás);
  - A személyiség specifikus területei korai életkorban: vérmérséklet, készségek, intelligencia, jellem, kreativitás;
  - A tanulás sajátosságai korai életkorokban;
  - Az óvoda és iskola közötti együttműködés. A szocio-emocionális képességek, fejlettségének fontossága a sikeres iskolakezdésben.
- 5. Sajátos nevelési igényű gyermekek az óvodában**
- Integrált és inkluzív nevelés az óvodában.
  - Az óvoda kapcsolata a családokkal és a közösséggel.
  - Együttműködési formák a családokkal és más szaktámogatókkal
- 6. Oktatásmélt az óvodai nevelésben**
- A tanulási folyamat rendszerelméleti megközelítése az óvodában; tanítás-tanulás-értékelés kapcsolatrendszere;
  - A formális, informális és nonformális nevelés egymásrautaltsága az óvodai oktatási folyamatban;
  - A didaktikai alapelvek jellemzői az óvodai oktatásban.
- 7. Az óvodai tevékenységek tervezése**
- A didaktikai tervezés fogalma, funkciói;
  - A didaktikai tervezés szintjei;
  - Alapvető tantervi produktumok: tanterv, kerettanterv, éves terv, projekt/ tematikus heti terv.
- 8. A pedagógusi karrier managmentje**
- A pedagógusi karrier fejlődését támogató jogszabályok előírásai;
  - A szakmai fejlődés fontossága a pedagógusok karrierfejlődésében.

Szakirodalom

1. Barabási Tünde (2008), Tanítástanulási és tanulástanítási alapismeretek. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, Kolozsvár
2. Birta-Székely Noémi, Fóris-Ferenczi Rita (szerk.) (2007), Pedagógiai kézikönyv, Ábel kiadó, Kolozsvár
3. Birta-Székely Noémi (2010), A pedagógia alapjaitól az oktatás elméletéig, Ábel kiadó, Kolozsvár
4. Bodoni Ágnes (2012), Reformpedagógia, Ábel kiadó, Kolozsvár
5. Cole, M. -S. Cole (1997), Fejlődéslélektan, Osiris, Budapest
6. Falus Iván (szerk.) (1998), Didaktika, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
7. Hegyi Ildikó (é.n.), Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban. Okker Kiadó, Budapest
8. Rogers C. (2007), A tanulás szabadsága, EDGE, Budapest
9. Kovácsné dr. Bakosi Éva – Pálfi Sándor – Vidáné dr. Nagy Emese (2008), Játék az óvodában, iskolában – Játékképesség tréning pedagógus hallgatóknak. Oktatói segédanyag. Debrecen
10. Kovácsné dr. Bakosi Éva, Az óvodapedagógus szerepe a játékban <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=ovodai-Bakosi-Ovodapedagogus>
11. Kron F.(2000), Pedagógia, Osiris, Budapest
12. Lázár Katalin (1997), Népi játékok. Planétás Kiadó, Budapest
13. Maszler Irén (1996), Játékpédagógia. Comenius BT, Pécs
14. Millar, Susanna (1973), Játékpédagógia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
15. Nahalka István (2002), Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
16. Nagy József (2000), XXI. Század és nevelés, Osiris, Budapest